

การศึกษาสภาพการณ์ของการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมในจังหวัดนครปฐม

A Study of Situation of Cultural and Art Tourism in Nakorn Pathom Province, Thailand

นรินทร์ สังข์รักษา*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการณ์ของการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมของจังหวัดนครปฐม 2) เพื่อเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมของจังหวัดนครปฐมตามลักษณะส่วนบุคคล 3) เพื่อศึกษาปัญหา/อุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมของจังหวัดนครปฐม ระเบียบวิธีการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Method Research) 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาท่องเที่ยวในจังหวัดนครปฐม จำนวน 712,117 คน กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน สุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม สอบถามนักท่องเที่ยวชาวไทย มีค่าเชื่อมั่น (r) = .9416 ขั้นตอนที่ 2 การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การสนทนากลุ่มกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) จำนวน 20 คน โดยการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) วิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ ร้อยค่า ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบที และทดสอบเอฟ และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการณ์ของการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมของจังหวัดนครปฐม นักท่องเที่ยวมีวัตถุประสงค์เพื่อการพักผ่อน/ท่องเที่ยว ร้อยละ 60.00 ระยะเวลาในการท่องเที่ยว ส่วนใหญ่ใช้เวลา 1 วัน ร้อยละ 67.50 จำนวนครั้งที่มาท่องเที่ยวมากที่สุด มากกว่า 5 ครั้ง ร้อยละ 41.5 ลักษณะการท่องเที่ยวแบบไป-เช้าเย็นกลับ ร้อยละ 84.00 มีพฤติกรรมท่องเที่ยว วัด โบสถ์ อุทยานประวัติศาสตร์มากที่สุด ร้อยละ 52.00 นิยมท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมมากที่สุด ร้อยละ 25.50 แหล่งท่องเที่ยวที่นิยมคือองค์พระปฐมเจดีย์มากที่สุด ร้อยละ 46.50 มีความพึงพอใจในการจัดการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.58$) 2) เปรียบเทียบความพึงพอใจในการจัดการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม ของนักท่องเที่ยว จำแนกตามช่วงอายุ ระดับการศึกษา รายได้ และอาชีพมีความพึงพอใจในการจัดการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 แต่นักท่องเที่ยวที่มีเพศและสถานภาพสมรสแตกต่างกัน มีความพึงพอใจในการจัดการท่องเที่ยวไม่แตกต่างกัน 3) ปัญหา/อุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อการท่องเที่ยว ได้แก่ การเดินทางไม่สะดวก ภูมิทัศน์และความสะอาดของสถานที่ท่องเที่ยว ขาดความรู้แหล่งท่องเที่ยว การประชาสัมพันธ์ การบริการของเจ้าหน้าที่ การขาดการมีส่วนร่วมต่างคนต่างทำ และขาดการสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐ การสื่อสารให้ความรู้และภาษา การบริการอาหาร/เครื่องดื่ม และการบริการของที่ระลึก รวมถึงการติดตามและประเมินผล

* ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

Abstract

This research was aimed to analyze the situations of cultural and art tourism in Nakhon Pathom and to compare the levels of customer satisfaction among the tourist groups according to their different personal characteristics. This also investigated to its occurring problems, obstacles and recommendations. Based on the integrated methodologies comprised of the 2 practical steps, the quantitative method was first employ the structured questionnaire with the 400 Thai tourist respondents whom were randomly selected from the total population (712,117 persons) by the multi-stage random sampling technique. After that the 20 stakeholders were purposely invited to participate in the focus group discussion setting to provide their qualitative data. Respectively the gathered data was quantitatively and qualitatively analyzed. The collected data was analyzed and presented in percentage, mean and standard deviation t-test ,F-test and the content analysis technique.

By largely the respondents said that they wanted to have their relaxation and enjoyableness with this trip (60.00%) and this was happened on their daily or one day tour (67.50%). They therefore preferred to arrive and tour the province in the morning and came back later in the evening (84.00%). A little bit more than forty percent of them had visited the province ≥ 5 times. For the most favorable tourist sites they were the Buddhist sanctuary and temples in additional to the historical parks (52.00%). Generally 25.50% was favored of this cultural and art tourism and 46.50% would most visit Phra Prathom Jedi (the big pagoda). For the overall situations they satisfied to the supply chain at the large level ($\bar{X}$ =3.58). Furthermore the characteristics as age, education, income, and occupation variables were significantly associated with the satisfaction ($P \leq .05$).

For the problems and obstacles founded here were that the traveling was inconvenient, some of the tourist sites had some of the problems in its landscapes and cleanliness. There had the shortage of its knowledge and public information, government and private services such as guides, languages, foods and drinks which were already served to the tourist groups. Under the low supports from the government it yielded to the stakeholders or many sectors to have their low participation with these actions. May parts of them still had their work fragmentation with this.

บทนำ

การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่เจริญเติบโต และมีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย การท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจในด้านต่าง ๆ เป็นการสร้าง

รายได้ให้กับประเทศชาติ เนื่องจากอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวเป็นธุรกิจบริการอย่างหนึ่ง สามารถทำ รายได้ให้แก่ประเทศไทยเป็นจำนวนมหาศาล เพราะ เมื่อนักท่องเที่ยวต่างชาติเข้ามาจะนำเงินตรา มา ใช้จ่าย ซึ่งมีผลต่อเศรษฐกิจ ทั้งอาจจะช่วยลดการ

ขาดดุลการค้าระหว่างประเทศได้ทางหนึ่ง กล่าวได้ว่าการท่องเที่ยวช่วยสร้างงาน สร้างอาชีพ และช่วยให้เกิดการกระจายรายได้สู่ประชาชนในทุกส่วนที่มีสถานที่ท่องเที่ยว

จังหวัดนครปฐม เป็นจังหวัดหนึ่งในเขตปริมณฑลของกรุงเทพมหานคร ตั้งอยู่ในพื้นที่ภาคกลางของประเทศไทย อยู่ห่างจากกรุงเทพฯ เพียง 56 กิโลเมตรเป็นจังหวัดที่อุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรธรรมชาติและภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นศูนย์กลางการค้าของภาคตะวันตกและเป็นชุมชนการขนส่ง การขนถ่ายสินค้ามายาวนาน มีความได้เปรียบทางด้านทำเลที่ตั้ง และมีชื่อเสียงในเรื่องของการท่องเที่ยว จึงเห็นได้ว่าอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในจังหวัดนครปฐม มีสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญทางศิลปวัฒนธรรมที่สำคัญและมีชื่อเสียง ได้แก่ องค์พระปฐมเจดีย์ พระราชวังสนามจันทร์ พุทธมณฑล พระประโทน ตลาดบางหลวง และวัดไร่ขิง เป็นต้น จึงเกี่ยวข้องและเชื่อมโยงในธุรกิจหลายธุรกิจ เช่น ธุรกิจการขนส่งเดินทาง ธุรกิจนำเที่ยว ธุรกิจโรงแรมและที่พัก ธุรกิจร้านอาหาร ธุรกิจสินค้าที่ระลึก ผลิตภัณฑ์ชุมชนและท้องถิ่น (OTOP)

แต่การท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมของจังหวัดนครปฐม ที่ถือเป็นรากฐานของการท่องเที่ยวที่เชิดชูศิลปวัฒนธรรม ตัวตนคนนครปฐม ยังมีปัญหาในหลาย ๆ ด้าน ทั้งการบริหารจัดการ การคมนาคม สิ่งอำนวยความสะดวกในสถานที่ท่องเที่ยว และการประชาสัมพันธ์ในแหล่งท่องเที่ยว การบริการอาหาร เครื่องดื่ม และของที่ระลึก และอื่น ๆ รวมถึงการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ปัญหาเหล่านี้ยังไม่ได้ได้รับการจัดการให้ลุล่วง ที่ทุกภาคส่วนทั้งราชการ เอกชน และท้องถิ่นต้องมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว

จากเหตุผลดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาถึงสภาพการณ์การท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม

ในจังหวัดนครปฐม เพื่อทราบถึงสภาพการณ์การท่องเที่ยว ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว ปัญหา/อุปสรรคและข้อเสนอแนะอันจะเป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม ของจังหวัดนครปฐมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการณ์ของการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม อันเป็นแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดนครปฐม
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมของจังหวัดนครปฐม ตามลักษณะส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมของจังหวัดนครปฐม

แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยวและบริการ

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว และบริการ ซึ่งเชื่อมโยงในการท่องเที่ยวระดับชาติ การท่องเที่ยวศิลปวัฒนธรรมระดับจังหวัด การจัดการบริการอาหารเครื่องดื่ม ที่พัก อาหาร ของที่ระลึก และของที่ระลึกที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในจังหวัดนครปฐม ประกอบด้วยแนวคิดของนักวิชาการ ดังนี้

- แนวคิดเกี่ยวกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ตามแนวคิดของ Helloway (1998), บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548), Gee, Choy and Makens (1984), ฉลองศรี พิมลสมพงศ์ (2542), การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2541)

- แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม ตามแนวคิดของ บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548)

- แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจ ตามแนวคิดของ Mullins, Luare J. (1985)

- แนวคิดเกี่ยวกับการบริการ ตามแนวคิดของ กุลธน ธนาพงศธร (2530), จินตนา บุญบงการ (2543)

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 - วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อสำรวจสภาพการณ์ของการท่องเที่ยวและความพึงพอใจในการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทย ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในจังหวัดนครปฐม ของแหล่งท่องเที่ยวหลัก คือ พระราชวังสนามจันทร์ องค์พระปฐมเจดีย์ พุทธมณฑล หุ่นขี้ผึ้ง วัดไร่ขิง และตลาดน้ำดอนหวาย และแหล่งท่องเที่ยวรอง ได้แก่ พระประโทน ตลาดน้ำบางหลวง ตลาดน้ำวัดกลางคูเวียง เป็นต้น ในปี 2553 จำนวน 712,117 คน (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวไทย, 2553) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาโดยการเปิดตารางของ Krejcie & Morgan, 1970 : 608) ได้กลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 384 คน แต่การวิจัยครั้งนี้กำหนดกลุ่มตัวอย่างเป็น 400 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) โดยเก็บข้อมูลใน 7 อำเภอ จากแต่ละอำเภอเก็บใน 28 ตำบล ที่มีแหล่งท่องเที่ยว ใน 28 ตำบลเก็บในทุกแห่งที่มีสถานที่ท่องเที่ยวหลักและสถานที่ท่องเที่ยวรองตามสัดส่วน จำนวน 33 แห่งและในสถานที่ท่องเที่ยวใช้การสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 4 ตอน ได้แก่ ลักษณะส่วนบุคคล ปัจจัยด้านการท่องเที่ยว ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว และปัญหา/อุปสรรคและข้อเสนอแนะ นำไปทดลองใช้ได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Coefficient Alpha) ของ ครอนบาค มีความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

(Reliability : R) = .9416 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้สถิติ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เปรียบเทียบ 2 กลุ่มด้วย t-test และ 3 กลุ่ม ด้วย F-test (One-way Analysis of Variance) และทดสอบรายคู่ด้วยวิธี เชฟเฟ (Scheff's Method) กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = .05$ และวิเคราะห์คำถามปลายเปิดด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ขั้นตอนที่ 2 วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การสนทนากลุ่ม เพื่อหาข้อเสนองเชิงนโยบาย กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) จำนวน 20 คน ประกอบด้วย นักท่องเที่ยวชาวไทย ที่มาท่องเที่ยวในจังหวัดนครปฐม จำนวน 5 คน บริษัทนำเที่ยว/ผู้นำเที่ยว/มัคคุเทศก์ จำนวน 5 คน ผู้ประกอบการท่องเที่ยว 6 คน เจ้าหน้าที่สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดนครปฐม จำนวน 1 คน เจ้าหน้าที่สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดนครปฐม จำนวน 1 คน เจ้าหน้าที่ท้องถิ่น(อปจ. และอบต.) จำนวน 2 คน โดยการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการศึกษา

1. สภาพการณ์ในการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมของจังหวัดนครปฐม

ก. ในส่วนของนักท่องเที่ยว

กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักท่องเที่ยว ได้รับข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวจาก สื่อวิทยุ/โทรทัศน์ มากที่สุด ร้อยละ 35.00 รองลงมาเป็นสื่ออินเทอร์เน็ต ร้อยละ 29.50 วัดอุปประสงค์ในการท่องเที่ยว เพื่อการพักผ่อน/ท่องเที่ยว ร้อยละ 60.00 รองลงมาเป็นการทำบุญ ไหว้พระ ร้อยละ 30.00 ระยะเวลาในการท่องเที่ยวใช้เวลา 1 วัน ร้อยละ 67.50 รองลงมาใช้เวลา 2-3 วัน ร้อยละ 23.50 มาท่องเที่ยว

มากที่สุด มากกว่า 5 ครั้ง ร้อยละ 41.5 รองลงมา ร้อยละ 88.24 ไม่มีแผนไปท่องเที่ยวที่อื่นร้อยละ 2-3 ร้อยละ 28.0 ลักษณะการท่องเที่ยว 60.00 ใช้พาหนะในการเดินทางท่องเที่ยวเป็นรถยนต์ส่วนใหญ่เป็นแบบไป-เข้าเย็นกลับ ร้อยละ 84.00 ส่วนตัว ร้อยละ 64.50 รองลงมาเป็นรถยนต์จำนวนวันที่พักในจังหวัดนครปฐม มาพัก 1 วัน สัปดาห์ละ 26.50 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามปัจจัยสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม

สภาพการณ์ของการท่องเที่ยว	จำนวน	ร้อยละ
การได้รับข้อมูลในการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม		
สื่อวิทยุ/โทรทัศน์	140	35.00
วัตถุประสงค์ในการท่องเที่ยว		
พักผ่อน/ท่องเที่ยว	240	60.00
ระยะเวลาในการท่องเที่ยว		
1 วัน	270	67.50
จำนวนครั้งที่มาท่องเที่ยว		
มากกว่า 5 ครั้ง	166	41.50
ลักษณะการท่องเที่ยว		
แบบเข้าไป-เย็นกลับ	336	84.00
จำนวนวันที่พักในจังหวัดนครปฐม		
1 วัน	60	88.24
พาหนะที่ใช้ในการเดินทางท่องเที่ยว		
รถยนต์ส่วนตัว	258	64.50
พฤติกรรมการท่องเที่ยวในประเทศ		
กลุ่มสถานที่ท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม		
วัด โบสถ์ อุทยานประวัติศาสตร์	208	52.00
สถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดนครปฐมที่ชอบไปท่องเที่ยวมากที่สุด		
องค์พระปฐมเจดีย์	186	46.50

พฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมในกลุ่มสถานที่ท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม วัดโบสถ์ อุทยานประวัติศาสตร์มากที่สุดร้อยละ 52.00 รองลงมาเป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุ ร้อยละ 36.00 กลุ่มสถานบันเทิงและศูนย์การค้า เป็นห้างสรรพสินค้า ร้อยละ 52.00 รองลงมาเป็นร้านค้าพื้นเมือง หัตถกรรมพื้นบ้าน ร้อยละ 29.00 กลุ่มกิจกรรมกีฬาและนันทนาการ เป็นกิจกรรมนันทนาการ พักผ่อน ดำรงแรมและอื่นๆ มากที่สุด ร้อยละ 31.00 รองลงมาเป็นการแข่งรถ

ร้อยละ 21.50 กลุ่มสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติอื่นๆ เป็นภูเขา น้ำตก มากที่สุด ร้อยละ 50.00 รองลงมาเป็น ทะเล ชายหาด ร้อยละ 34.00 ประเภทของการท่องเที่ยวที่ชอบท่องเที่ยว กลุ่มตัวอย่างนิยมท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมมากที่สุด ร้อยละ 25.50 รองลงมาเป็นท่องเที่ยวตลาดน้ำ ร้อยละ 22.00 สถานที่ท่องเที่ยวที่ชอบมากที่สุด เป็นองค์พระปฐมเจดีย์มากที่สุด ร้อยละ 46.50 รองลงมาเป็นตลาดน้ำดอนหวาย ร้อยละ 19.50 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตาม ประเภทสถานที่ท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม รายอำเภอของจังหวัดนครปฐมที่เคยไปท่องเที่ยว

(n=400)

ที่	สถานที่ท่องเที่ยวรายอำเภอ	ไม่เคยไปท่องเที่ยว		เคยไปท่องเที่ยว	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1	อำเภอเมือง วัดพระปฐมเจดีย์	52	13.00	384	87.00
2	พิพิธภัณฑวัดพระปฐมเจดีย์	178	44.50	222	55.50
3	พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พระปฐมเจดีย์	200	50.00	200	50.00
4	เนินวัดพระงาม	268	67.00	132	33.00
5	พระราชวังสนามจันทร์ (พิพิธภัณฑรัชกาลที่ 6)	170	42.50	230	57.50
6	สถาบันวัฒนธรรมภูมิภาคตะวันตก	312	78.00	88	22.00
7	เนินธรรมศาลา	300	75.00	100	25.00
8	วัดพระเมรุ	266	66.50	134	33.50
9	พระประโทนเจดีย์	256	64.00	144	36.00
10	เนินพระหรือเนินยายหอม	286	71.50	114	28.50

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ที่	สถานที่ท่องเที่ยวรายอำเภอ	ไม่เคยไปท่องเที่ยว		เคยไปท่องเที่ยว	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
11	อำเภอพุทธมณฑล พุทธมณฑล	170	42.50	230	57.50
12	พระอนุสาวรีย์กรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์	274	68.50	126	31.50
13	ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกาญจนาภิเษก (วิทยาลัยในวัง)	322	80.50	78	19.50
14	อำเภอสามพราน สวนศิลป์ มีเทียม ยิบอินซอยเนินวัดพระงาม	310	77.50	90	22.50
15	ตลาดน้ำดอนหวาย	188	47.00	212	53.00
16	สวนสามพราน	192	48.00	208	52.00
17	วัดไร่ขิง	172	43.00	228	57.00
18	พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดท่าพุท	304	76.00	96	24.00
19	อำเภอนครชัยศรี พิพิธภัณฑ์หุ่นขี้ผึ้งไทย	178	44.50	222	55.50
20	วัดกลางบางแก้ว	288	72.00	112	28.00
21	ตลาดน้ำวัดกลางคูเวียง	302	75.50	98	24.50
22	พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดสำโรง	320	80.00	80	20.00
23	วัดบางพระ	288	72.00	112	28.00
24	พิพิธภัณฑ์วิถีชีวิตชาวนาไทย	330	82.50	70	17.50
25	อำเภอพุทธมณฑล อุทยานปลาห้วยพลู	312	78.00	88	22.00

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ที่	สถานที่ท่องเที่ยวรายอำเภอ	ไม่เคยไปท่องเที่ยว		เคยไปท่องเที่ยว	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
26	วัดศิระทอง	284	71.00	116	29.00
	อำเภอบางเลน				
27	ตลาดน้ำลำพญา	292	73.00	108	27.00
28	ตลาดน้ำบางหลวง	316	79.00	84	21.00
29	หมู่บ้านเกาะแรตชาวไทยโซ่ง	328	82.00	72	18.00
	อำเภอกำแพงแสน				
30	สวนสมุนไพรวัดปลักไม้ลาย	328	82.00	72	18.00
31	สวนพฤกษศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	284	71.00	116	29.00
32	เมืองเก่ากำแพงแสน	312	78.00	88	22.00
33	พิพิธภัณฑ์โรงเรียนการบินกำแพงแสน	280	70.00	120	30.00

กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.58, S.D.=.786$) เมื่อพิจารณารายด้าน 5 ด้าน ด้านที่อยู่ในระดับมาก ได้แก่ การบริการด้านการเดินทาง แหล่งหรือสถานที่ท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม ($\bar{X}=3.59, S.D.=.804$; $\bar{X}=3.84, S.D.=.789$)

ตามลำดับ ส่วนด้านการบริการนำเที่ยว ด้านร้านอาหาร ภัตตาคาร ร้านกาแฟ และเครื่องดื่ม และด้านร้านจำหน่ายสินค้าที่ระลึกและของที่ระลึกอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.40, S.D.=.789$; $\bar{X}=3.46, S.D.=.765$; $\bar{X}=3.45, S.D.=.780$) ตามลำดับ ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับความพึงพอใจในการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม

(n=400)

ความพึงพอใจในการท่องเที่ยว	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ	ลำดับที่
บริการด้านการเดินทาง				
1. ความสะดวกในการเดินทางมาท่องเที่ยว	3.74	.764	มาก	1
2. ความเพียงพอของยานพาหนะที่นำมาท่องเที่ยว	3.61	.824	มาก	2
3. ข้อมูลด้านการเดินทางมาท่องเที่ยว	3.53	.755	มาก	4
4. ป้ายบอกทางมายังสถานที่ท่องเที่ยว	3.60	.819	มาก	3
5. ความพอเพียงของสถานที่จอดรถ	3.47	.860	ปานกลาง	5
รวม	3.59	.804	มาก	

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ความพึงพอใจในการท่องเที่ยว	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ	ลำดับที่
บริการด้านการท่องเที่ยว				
6. ทักขะในการให้บริการของเจ้าหน้าที่	3.36	.769	ปานกลาง	5
7. การต้อนรับของเจ้าหน้าที่	3.33	.814	ปานกลาง	6
8. การบริการด้านข้อมูลข่าวสารในสถานที่ท่องเที่ยว	3.43	.810	ปานกลาง	2
9. การให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวของเจ้าหน้าที่	3.41	.763	ปานกลาง	3
10. การให้ความรู้ของเจ้าหน้าที่ในแหล่งท่องเที่ยว	3.39	.825	ปานกลาง	4
11. การจัดแสดงรูปภาพ วัตถุ สิ่งของ ฯลฯ ในสถานที่ท่องเที่ยว	3.50	.755	มาก	1
12. คุณธรรม จริยธรรม ความซื่อสัตย์ และยุติธรรมของเจ้าหน้าที่	3.64	.761	มาก	6
รวม	3.40	.789	ปานกลาง	
แหล่งหรือสถานที่ท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม				
13. บรรยากาศในสถานที่ท่องเที่ยว	3.96	.731	มาก	4
14. ความเหมาะสมในการจัดของแหล่งท่องเที่ยว	3.84	.722	มาก	5
15. คุณค่าและความสำคัญด้านประวัติศาสตร์	4.02	.797	มาก	3
16. คุณค่าและความสำคัญด้านสถาปัตยกรรม ประติมากรรม จิตรกรรมฯ	4.10	.813	มาก	1
17. คุณค่าด้านศิลปวัฒนธรรม	4.06	.749	มาก	2
18. สิ่งอำนวยความสะดวกในสถานที่ท่องเที่ยว เช่นห้องน้ำ ที่นั่ง/ม้านั่ง น้ำดื่ม ฯลฯ	3.55	.888	มาก	8
19. ความปลอดภัยในสถานที่ท่องเที่ยว	3.60	.854	มาก	7
รวม	3.84	.789	มาก	
ร้านอาหาร กภัตตราคาร ร้านกาแฟ และเครื่องดื่ม				
20. ความสะดวกการหาร้านอาหารพื้นเมือง อาหารท้องถิ่น	3.50	.755	มาก	2
21. ความพอเพียงของร้านอาหาร กภัตตราคาร ร้านกาแฟ และเครื่องดื่ม	3.53	.741	มาก	1
22. คุณภาพของร้านอาหาร กภัตตราคาร ร้านกาแฟ และเครื่องดื่ม	3.46	.707	ปานกลาง	3
23. ความยุติธรรมของราคาร้านอาหาร กภัตตราคาร ร้านกาแฟ และเครื่องดื่ม	3.44	.835	ปานกลาง	4
24. ความสะอาดของร้านอาหาร กภัตตราคาร ร้านกาแฟ และเครื่องดื่ม	3.40	.789	ปานกลาง	5
รวม	3.46	.765	ปานกลาง	
ร้านจำหน่ายสินค้าที่ระลึกและของที่อป				
25. ความสะดวกในการหาร้านจำหน่ายสินค้าที่ระลึกและของที่อป	3.43	.852	ปานกลาง	3
26. คุณภาพสินค้าในร้านจำหน่ายสินค้าที่ระลึกและของที่อป	3.47	.728	ปานกลาง	1
27. ร้านจำหน่ายสินค้าที่ระลึกและของที่อปขายของด้วยราคายุติธรรม	3.46	.761	ปานกลาง	2
รวม	3.45	.780	ปานกลาง	
28. ความพึงพอใจโดยรวมในการมาท่องเที่ยวจังหวัดนครปฐม	3.74	7.89	มาก	
รวมทุกด้าน	3.58	.786	มาก	

2. การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนความพึงพอใจในการท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะส่วนบุคคลได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา รายได้ และอาชีพ

การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างตัวแปรกับความพึงพอใจในการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยว จำแนกตามเพศ และสถานภาพ

สมรส มีความพึงพอใจในการท่องเที่ยวไม่แตกต่างกัน การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียวของคะแนนความพึงพอใจในการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม ของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามช่วงอายุ ระดับการศึกษา รายได้ และอาชีพ มีความพึงพอใจในการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม ของนักท่องเที่ยวแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 สรุปได้ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 สรุปการเปรียบเทียบและวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียวของคะแนนความพึงพอใจการท่องเที่ยวนักท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยว จำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล

ที่	ลักษณะส่วนบุคคล	การเปรียบเทียบ		วิเคราะห์ความแปรปรวน	
		t-test	p-value	F-test	p-value
1	เพศ	1.221	.064		
2	อายุ			3.845*	.004
3	สถานภาพสมรส			1.300	.274
4	ระดับการศึกษา			5.103*	.000
5	รายได้			6.498*	.000
6	อาชีพ			3.645*	.001

*มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมของจังหวัดนครปฐม

ก. ในส่วนของนักท่องเที่ยว

ปัญหา ในด้านการบริหารจัดการ การขาดการส่งเสริมอย่างจริงจัง การอำนวยความสะดวก มีปัญหาการติดขัดมาก แต่สำหรับที่สถานที่สำคัญรองลงมา ยังเดินทางไปมาไม่ค่อยสะดวก ป้ายบอกทางไม่มี ป้ายโฆษณาปิดป้ายบอกทาง ไม่ชัดเจน ความสะอาดของสถานที่ท่องเที่ยว ที่จอดรถ ไม่ค่อยสะดวก ที่จอดรถหายาก ห้องน้ำน้อยไม่เพียงพอ ขาดความรู้ในแหล่งท่องเที่ยว ขาดเอกสารความรู้เชิงศิลปวัฒนธรรม การบริการของเจ้าหน้าที่ไม่ดี

ไม่ค่อยบริการ เจ้าหน้าที่ไม่ค่อยปฏิบัติตามหน้าที่ ขาดการประชาสัมพันธ์และการแนะนำข้อมูลไม่ค่อยมี และการสร้างเอกลักษณ์ความเป็นจังหวัดนครปฐม ขาดการบริการอาหารและเครื่องดื่ม มีราคาแพง เอาเปรียบผู้บริโภค การบริการของที่ระลึกมีน้อยและราคาไม่เหมาะสม

ข้อเสนอแนะ การบริหารจัดการท่องเที่ยว ควรเน้นเรื่องรูปแบบที่ทางจังหวัดต้องการนำเสนอ เช่น เชิงวัฒนธรรม หรือเชิงเกษตร การจัดระเบียบ ในสถานที่ท่องเที่ยว เพิ่มความปลอดภัย ในสถานที่ท่องเที่ยว จัดภูมิทัศน์ การปรับปรุงและพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยว ความสะอาด ป้ายบอกทาง ควรให้ชัดเจน ปรับปรุงสถานที่จอดรถ มีที่ฝากรถ มีการพัฒนา

เจ้าหน้าที่/มัคคุเทศก์ก็มีความรู้และมีกิจกรรมอาชีพที่ดี มีการประชาสัมพันธ์และเสนอข่าวสารผ่านทางสื่อ ป้ายโฆษณาท่องเที่ยว มีการบริการอาหารและเครื่องดื่ม มีความสะอาดและคิดไม่แพงเกินไป มีการบริการร้านขายของที่ระลึก เพิ่มสินค้า OTOP และของที่ระลึกให้มากขึ้น

ข. ในส่วนของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับการท่องเที่ยว

ใช้การสนทนากลุ่ม จำนวน 20 คน พบว่า มีปัญหาของการจัดการท่องเที่ยวของจังหวัดนครปฐม ในภาพรวม แหล่งท่องเที่ยวหลัก จำนวน 7 แห่งส่วนใหญ่อาจมีปัญหาในเรื่องสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ที่จอดรถ ห้องน้ำ การจราจรอยู่บ้าง แต่แหล่งท่องเที่ยวรองที่เหลืออีกจำนวน 26 แห่ง ยังมีปัญหาในการจัดการท่องเที่ยวที่มีศักยภาพที่สำคัญหลายประการคือ

1) การขาดการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง รวมถึงการจัดทำเว็บไซต์ ดังที่ผู้สนทนากลุ่มกล่าวถึงประเด็นนี้ว่า

“คือจริง ๆ แล้วนครปฐมเนี่ยได้เปรียบนะค่ะ เพราะว่าในเรื่องของการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม เรามีองค์ประกอบครบทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของด้านเชิงศิลปกรรม นะค่ะ บรรดาพวกพิพิธภัณฑ์ทั้งหลายเนี่ย ...แต่ทั้งหมดนี้ ตรงที่สำคัญก็คือขาดการประชาสัมพันธ์ที่ดี อย่างว่าแต่คนอื่นเลยคะ คนในจังหวัดนครปฐมยังไม่ทราบเลยว่าทำอะไรที่ไหน”

2) การคมนาคม ไม่สะดวก ไม่มีรถประจำทางมายังแหล่งท่องเที่ยว ดังที่ผู้สนทนากลุ่มกล่าวถึงประเด็นนี้ว่า

“ในเรื่องของรถก็สำคัญนะ รถโดยสารที่จะพานักท่องเที่ยวอย่างเช่นนั่งรถเมล์มาเนี่ยก็จะหารถยากที่ไปยังแหล่งท่องเที่ยวนี้ก็ไม่มี ก็เคยเสนอให้เทศบาลเราทำสามล้อสวยๆที่ไปดูงานมา แล้วก็คนที่ร่างกายแข็งแรงหนุ่ม ๆ หน่อยขึ้นจากองค์พระมาสนาม

จันทร์ตรงนี้เราเสนอว่าโครงการแบบเนี่ย มันน่าจะสร้างรายได้ให้เยอะ เพราะเวลานี้มันเมล์เครื่องมันก็ไม่ปลอดภัย ถ้านั่งสามล้อสวย ๆ ทำดี ๆ เนี่ยแล้วก็มีคนที่แข็งแรงเนี่ย องค์พระไปสนามจันทร์ไปสถานีรถไฟใกล้ ๆ เนี่ยแล้วก็สามารถจะแวะทานอาหารได้เยอะแยะตรงนี้ก็สร้างรายได้มากมาย แต่เดี๋ยวนี้นักท่องเที่ยวต้องมานั่งเมล์เครื่องสามล้อบาท ซึ่งมันก็ไม่ปลอดภัย “มันมีรถรางใหญ่”

3) การขาดการมีส่วนร่วมและสนับสนุนอย่างจริงจัง จากหน่วยงานของรัฐ ดังที่ผู้สนทนากลุ่มกล่าวถึงประเด็นนี้ว่า

“ผมทำล่องเรือชมสวนคลองจินดาเนี่ย ผมหาจัดการประชาสัมพันธ์เท่านั้นเอง ถ้าหน่วยงานราชการเนี่ยช่วยประชาสัมพันธ์ แล้วแค่ป้ายบอกทางยังไม่ให้ผมเลย ป้ายบอกทางเข้าไปล่องเรือชมสวนคลองจินดายังไม่ทำให้เลย ไม่ทำให้ซะ ขอเท่าไรขอไม่ให้ แล้วนักท่องเที่ยวนะเนี่ยบางคนใช้เวลากว่าจะเดินไปกว่าจะถึงผมได้สามเที่ยว คือไปแล้วหาไม่เจอ แต่พอไปถึงเนี่ย พอไปได้ไปสัมผัสแล้วเขาก็จะงงว่าทำไมตรงนี้นั้นเป็นธรรมชาติแค่มั่นอยู่ห่างกรุงเทพนิดเดียว แล้วปัญหาใหญ่อีกอย่างหนึ่งก็คือพอเราเปลี่ยนวิถีชีวิตจากใช้คลองมาใช้ถนนเนี่ยละทิ้งคลอง”

4) ภูมิทัศน์/สถานที่จัดท่องเที่ยวคับแคบ และไม่สะดวก ดังที่ผู้สนทนากลุ่มกล่าวถึงประเด็นนี้ว่า

“มหาสวัสดิ์ เราก็ยังขาดเรื่องภูมิทัศน์ ไม่เยอะเท่าไร คืออย่างเช่นว่าถ้าเราเลี้ยวเข้าวัดสวัสดิ์ ถ้าเรามีภูมิทัศน์แบบสวยตลอดเข้าไปเลย แล้วก็ไปยังสองฝั่งคลองเนี่ยมันก็ต้องปรับสภาพเมื่อเข้าออกมา อบต.ตัดต้นไม้สองข้างทางเข้ามหาสวัสดิ์ มันจะได้โล่งไม่รก เอาที่มัน แต่เวลานั้นเราไปพูดเรื่องภูมิทัศน์ เรื่อง...ทำโครงการ แต่เขาก็จะทำให้ถนนขยายมากขึ้นของมหาสวัสดิ์ก็ยังไม่ขาดเรื่องภูมิทัศน์ เพราะว่าเรื่องจุดน้ำดื่ม จุดที่นั่งพอลงไปจุดต่าง ๆ แล้วเนี่ยทุกอย่างสมบูรณ์หมด ขาดที่จุดต้อนรับอย่างเดียว เพราะที่จอดรถเราไม่มีปัญหา

เพราะถ้าเกิดเราจะไปทำอาหารแข่งกับดอนหวาย เนี่ยอีกหลายสิบปีเนี่ยกว่าจะทัน อีกหลายสิบปีจะทันบางหลวง ทันลำพญา เพราะว่ามหาสวัสดิ์ ขยายธรรมชาติ แล้วก็เข้าไปถึงชื่อจากคนปลูก คุณจะปลูกอย่างไรให้มันโตเท่านั้นเอง ซึ่งก็จะเป็นแหล่งท่องเที่ยว เป็นแหล่งเรียนรู้ประเภทหนึ่ง คือ เราจะฉีกแนวออกมาเลย เราจะไม่ไปแข่งด้วย พวกนี้เราก็คาดเรื่อง Vision เรื่องวิสัยทัศน์ เรื่องภูมิทัศน์”

5) การไม่มีสมาคมท่องเที่ยวที่เป็นศูนย์กลางภาคเอกชน ดังที่ผู้สนทนากลุ่มกล่าวถึงประเด็นนี้ว่า

“อยากจะเรียนให้ทราบว่าจะอาจจะเป็นจังหวัดเดียวในประเทศที่ยังไม่เป็นสมาคม เนื่องจากว่าดิฉันรักษาการตำแหน่งประธานชมรมมานาน แล้วก็อยากจะขอเกษียณตัวเอง ก็ได้แต่ขอทางท่องเที่ยว กับทางศูนย์กีฬาันทนาการ บอกว่าช่วยกรุณา เสนอผู้ว่าเรียกผู้ประกอบการทั้งหมดในจังหวัดนครปฐม เพื่อคัดเลือกตัวแทนภาคสมาคมพร้อมทั้งกรรมการ แต่ดิฉันก็ร้องมาสี่ปี ยังไม่มีการเลือก ดิฉันก็เลยรักษาการซึ่งคิดว่าไม่ได้ปล่อยปะละเลยตรงนี้ แล้วตอนนี้ก็เรียนตามตรงว่าชมรมก็คิดว่าภาระหน้าที่ควรจะเป็นของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นมากมายในหกปีนี้เกิดมาเยอะแล้วด้วย ก็เลยปล่อยวางแล้วก็ยังไม่ได้เป็นสมาคม ที่เดียวในประเทศไทย”

6) ปัญหาของต่างคนต่างทำ ดังที่ผู้สนทนากลุ่มกล่าวถึงประเด็นนี้ว่า

“จังหวัดนครปฐม เรามีพร้อมทุกด้าน ศักยภาพก็เต็มเปี่ยม แต่ของเนี่ยมันคล้ายกับว่าต่างคนต่างทำมันก็กลายเป็นจุดเล็ก ๆ กระจัดกระจาย ประเด็นที่หนึ่งก็คือกระจายต่างคนต่างทำ สองถ้าเราถามว่ามีหน่วยงานมา support ใหม่ มีแต่ก็ชั่วคราวเพราะฉะนั้นมันก็ไม่ต่อเนื่องถามว่าเราเคยเสนอแผนเข้าถึงไม่ว่าการท่องเที่ยวหรือกระทรวง เราเสนอว่าน่าถ้าจะให้เราโดดเด่นเรื่องการท่องเที่ยว วัฒนธรรม และสุขภาพ เราเสนอแผนแต่ว่าก็อย่างที่แผนก็แผนนิ่ง เพราะว่ามันไม่มีหนึ่งทีมงาน สองมัน

ไม่มีงบประมาณการทำต่อเนื่องโดยมีเจ้าของกิจการมาเป็นผู้มีส่วนร่วมมันก็ทำต่างคนต่างทำ

7) ขาดการสื่อสารให้ความรู้ในการท่องเที่ยวและการไม่สามารถสื่อสารกับนักท่องเที่ยวได้ ดังที่ผู้สนทนากลุ่มกล่าวถึงประเด็นนี้ว่า

“ในส่วนที่ผมเกี่ยวข้องอยู่เนี่ย เรื่องภาษาเนี่ยก็สำคัญมาก เพราะว่าบางทีวัฒนธรรม ปรากฏว่ามีอยู่รายหนึ่งมา..เขาไม่เข้าใจ เขางงของก็ดูจะน่าสนใจรายละเอียดตรงนี้ ทำให้เขางงไปเลย เขาก็มีหนังสือเขียนไว้ที่เยี่ยมชม..เพราะทุกคนสามารถเข้ามาอ่านเข้าใจได้หมด...อย่างมหาสวัสดิ์ตอนนี้จะเป็นลักษณะก็คือ คนที่มาให้บริการนักท่องเที่ยว..จะมีบางคนที่มีปัญหาเกี่ยวกับเรื่องภาษา อย่างเช่นเราไปเจอส้มโอ ส้มโอใหญ่ ฝรั่งเศส This is a เราจะบอกว่า big orange แต่ฝรั่งพูดไทยก็คือส้มใหญ่ ๆ ก็คือปัญหา”

ข้อเสนอแนะ ก) แนวทางการพัฒนาเพื่อการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ของจังหวัดนครปฐม ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เสนอว่าควรดำเนินการดังนี้

1) จัดทำ“แผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวจังหวัดนครปฐม” 2) การสร้างความเข้าใจร่วมกัน 3) การพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว 4) การจัดทำหรือบูรณาการงบประมาณด้านการท่องเที่ยว 5) การประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง 6) การจัดทำป้ายจังหวัด และป้ายแหล่งท่องเที่ยว 7) การจัดตั้งศูนย์ข้อมูลการท่องเที่ยวที่เป็นรูปธรรม แบบ One Stop Service 8) การได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวร่วมกัน และ 9) บทบาทสถาบันการศึกษาเป็นแหล่งวิชาการการท่องเที่ยวและภาษา รวมถึงเป็นหน่วยประสานหาเจ้าภาพ จัดอบรมหลักสูตรท้องถิ่น และจัดอบรมภาษาที่สำคัญ และ ข) การพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมของจังหวัดนครปฐม 1) การสร้างสิ่งดึงดูดใจหรือแรงจูงใจให้นักท่องเที่ยวมาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว 2) การสนับสนุนจากหน่วยงานรัฐและท้องถิ่น รวมถึงงบประมาณ 3) การ

ติดตามและประเมินผล และ 4) การมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่างๆ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ 2 ระดับ คือ ข้อเสนอแนะระดับนโยบายและข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ รวมถึงข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป ดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า ปัญหาใหญ่คือ ไม่มีแผนยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวจังหวัดนครปฐม ดังนั้นผู้เกี่ยวข้องระดับนโยบาย ควรจัดทำ“แผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวจังหวัดนครปฐม” และแผนที่ทางเดิน (Road Map) การท่องเที่ยวเชิงบูรณาการและอย่างต่อเนื่อง

2. จากผลการวิจัยที่พบว่า การท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมไม่มีสิ่งดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยว ดังนั้นหน่วยงานและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องระดับนโยบาย ควรสร้างเอกลักษณ์/ความรู้/คุณค่า ให้เห็นวัฒนธรรมเฉพาะท้องถิ่นที่เป็นเอกลักษณ์ของศิลปวัฒนธรรม

3. จากผลการวิจัยที่พบว่า ปัญหาของแหล่งท่องเที่ยวในด้านต่างๆ ดังนั้นหน่วยงานและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องระดับนโยบาย ควรเร่งรัดและสนับสนุน ส่งเสริมการปรับปรุงพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหลักและแหล่งท่องเที่ยวรอง โดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวรองในจังหวัดนครปฐม อย่างจริงจังและต่อเนื่อง รวมถึงการสนับสนุนด้านเงินทุนให้กับผู้ประกอบการ

4. จากผลการวิจัยที่พบว่า การท่องเที่ยวในจังหวัดนครปฐม มีปัญหาด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว ดังนั้นหน่วยงานและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องระดับนโยบายควรเร่งรัดและสนับสนุน ส่งเสริมการบริหารจัดการท่องเที่ยว ควรเร่งรัดการจัดระเบียบสถานที่ท่องเที่ยว ปรับภูมิทัศน์ และเพิ่มความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยวให้เหมาะสม

5. จากผลการวิจัยที่พบว่า การท่องเที่ยวมีปัญหาต่างคนต่างทำ ขาดการมีส่วนร่วมอย่างจริงจัง ดังนั้นหน่วยงานและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกระดับ ควรสร้างการมีส่วนร่วมและสนับสนุนอย่างจริงจัง ในการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมให้เป็นรูปธรรมที่ชัดเจน โดยเฉพาะหน่วยงานของรัฐและสถาบันการศึกษา ควรเป็นแกนกลางในการประสานการท่องเที่ยว

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

จากข้อค้นพบของการวิจัยครั้งนี้ ควรพิจารณาประเด็นต่างๆ เพื่อให้เกิดผลสำเร็จในการท่องเที่ยว คือ

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า ยังขาดการสร้างแรงจูงใจและขาดงบประมาณในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ดังนั้นหน่วยงานรัฐและท้องถิ่นควรสร้างแรงจูงใจในแหล่งท่องเที่ยว รวมถึงงบประมาณในทุกด้าน เพื่อการแก้ปัญหาของต่างคนต่างทำการสร้างความเข้าใจร่วมกัน

2. จากผลการวิจัยที่พบว่า การท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมยังขาดสิ่งอำนวยความสะดวก และขาดการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ดังนั้นหน่วยงานและผู้เกี่ยวข้องระดับปฏิบัติ ควรดำเนินการปรับปรุงและพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยว ภูมิทัศน์/จัดสถานที่ท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยว ความสะอาด สถานที่จอดรถการจัดบริการที่ฝากรถ รวมถึงความเป็นระเบียบเรียบร้อย สวยงาม จัดทำป้ายจังหวัด และป้ายบอกแหล่งท่องเที่ยว หรือป้ายบอกทางให้ชัดเจน

3. จากผลการวิจัยที่พบว่า การท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมยังขาดการประชาสัมพันธ์และการพัฒนาบุคลากร เจ้าหน้าที่/มัคคุเทศก์ท้องถิ่น รวมถึงบริการนำเที่ยวอยู่ในระดับปานกลางดังนั้นหน่วยงานและผู้เกี่ยวข้องควรริบดำเนินการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องของทุกส่วนทุกหน่วยงานในการมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว หรือการเป็นเจ้าบ้านร่วมกัน มีการเสนอ

ข่าวสารผ่านทางสื่อ ป้ายโฆษณาท่องเที่ยว รวมถึง การประชาสัมพันธ์ผ่านทางสื่อสารมวลชน และทาง เว็บไซต์ ควรมีการพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว การพัฒนาเจ้าหน้าที่/มัคคุเทศก์ท้องถิ่น ให้มีความรู้ ทักษะการให้บริการด้วยใจในการท่องเที่ยวและมีกิจกรรม ปลายทางที่ดี

4. จากผลการวิจัยที่พบว่า การท่องเที่ยว เชิงศิลปวัฒนธรรมยังขาดการบริหารจัดการด้านอาหาร ภัตตาคาร เครื่องดื่ม และร้านจำหน่ายของที่ระลึก และไอทีอป ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นหน่วยงาน และผู้เกี่ยวข้องควรมีการจัดการบริการอาหารและ เครื่องดื่ม มีร้านค้าที่สะอาดและราคาที่เหมาะสม ในสถานที่ท่องเที่ยวหลักและสถานที่ท่องเที่ยวรอง ของจังหวัดนครปฐม ควรมีการบริการร้านขายของที่ระลึก สินค้าไอทีอป และสินค้าที่เป็นจุดเด่นของ จังหวัดนครปฐม ให้เหมาะสม สะดวก สะอาด และ ราคาเหมาะสม

5. จากผลการวิจัยที่พบว่า การท่องเที่ยว เชิงศิลปวัฒนธรรม ยังขาดความรู้และการสื่อสารที่ดี กับนักท่องเที่ยว ดังนั้น หน่วยงานและผู้เกี่ยวข้องควร ให้สถาบันการศึกษาได้มีบทบาทเป็นแหล่งวิชาการ ในการอบรมให้ความรู้กับผู้เกี่ยวข้อง ผู้ประกอบการ เจ้าหน้าที่ และมัคคุเทศก์ ในการให้ความรู้เรื่องการ ท่องเที่ยวและภาษา รวมถึงเป็นหน่วยประสานกลาง ทางวิชาการ จัดอบรมหลักสูตรท้องถิ่น และ จัดอบรม ภาษาที่สำคัญให้กับบุคลากรของจังหวัดนครปฐม

บรรณานุกรม

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.(2547). **ยุทธศาสตร์ การท่องเที่ยว พ.ศ. 2547-2551**. กรุงเทพฯ : สำนักนโยบายและแผน.
นรินทร์ สังข์รักษา.(2549). **รายงานการวิจัยโครงการ การจัดทำแผนเครือข่ายวิสาหกิจขนาด กลางและขนาดย่อมรายสาขา จำแนกตาม พื้นที่กลุ่มภาคตะวันตก กรณีศึกษาสุกร คุณภาพจังหวัดราชบุรีและนครปฐม**. เสนอต่อ สำนักงานวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม.

นรินทร์ สังข์รักษา.(2552).**รายงานการวิจัย เครือข่าย การผลิตสินค้าเกษตรและของจังหวัด นครปฐมเพื่อการท่องเที่ยว**. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยเพื่อการท่องเที่ยวไทย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2548). **การพัฒนาการท่องเที่ยว แบบยั่งยืน**. ศูนย์วิชาการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พิมพ์ครั้งที่ 1 บริษัท เพรส แอนด์ ดีไซน์ จำกัด.

_____. (2548). **อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ธุรกิจที่ไม่มีวันตาย**. พิมพ์ครั้งที่ 1 กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ ซี.พี.บุ๊ค สแตนดาร์ด.

สำนักงานจังหวัดนครปฐม. (2553). **ยุทธศาสตร์ จังหวัดนครปฐม**. พ.ศ. 2553 นครปฐม อัดสำเนา.

Best,J. & Kahn,J.V. (1998). **Research in education** 6 th New Jersey : Prentice-Hall.

Buckley Ralf. (1995). Where tourism and ecology meet in Hiranburana et al. D (ed.) Proceeding Ecotourism. **Concept design and strategy** : 1-14 Srinakharinwirot University Press.

Ford, R.C. Bach, S. A. & Fotter, M.D. (1997). **Method of the measuring patient satisfaction in health care organization**. Health Management Review,2.

Krejcie R. V. and Morgan D.W. (1970) “Determining sample size for research activities” **Educational and Psychological Measurement** 30(3): 607-610)